

Rapportering fra CRPD statspartsmøte - COSP9 - New York 13-16 juni, 2016

Konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD) er grunnlaget for alt arbeidet til Atlas-alliansen. CRPD ble vedtatt i FN i 2006 og Norge ratifiserte konvensjonen i 2013. CRPD presiserer funksjonshemmedes rett til deltakelse i samfunnet, både i sosialt og i politisk liv og omhandler de forpliktelsene statene har til å sikre sosiale, økonomiske, kulturelle, politiske og sivile rettigheter. CRPD har altså en holistisk tilnærming til menneskerettighetene og statene må legge til rette for at alle type rettigheter blir innfridd.

Hvert år må statspartene rapportere til FN om hvor langt de har kommet for å innfri disse rettighetene. Funksjonshemmede selv overvåker denne rapporteringen under de årlige møtene og forsøker å påvirke til god oppfyllelse og forståelse av hva rettighetene innebærer for myndigheter.

Statspartsmøtene har etter hvert blitt det sentrale møtestedet for myndigheter, DPOs og andre organisasjoner hvor en diskuterer sentrale forhold om forpliktelsene av for gjennomføring av CRPD og funksjonshemmedes menneskerettigheter i nasjonal og global sammenheng.

Norges delegasjon til COSP 9

Årets delegasjon besto av Anne Marie Slettebø (Justisdepartementet), Georg Antonsen (BLD), Ivar Evensmo (NORAD) Ann Marit Sæbønes (Oslo kommunes råd for funksjonshemmede), Ingunn Ulfsten og Sidre Børke (FFO) Arnt Holte (Styreleder i Atlas-alliansen, NBF/WBU) og Trine Cecilie Riis-Hansen (Atlas Alliansen). Delegationen ble ledet av nestleder på Norges FN-delegasjon May Elin Stener.

I tillegg deltok norske representanter fra Plan Norge og *Rehabilitation Internatoinal* på møtet.

Atlas-alliansen spilte inn til norske myndigheter i forkant av møtet og løftet da særlig funksjonshemmedes egen deltakelse og viktigheten av å støtte DPOer for å gjennomføre de globale bærekraftsmålene i tråd med en inkluderende utvikling og vekst (Agenda 2030).

Norge var ikke medarrangør til noe arrangement og stilte heller ikke med politisk ledelse fra BLD/UD. Det var ingen deltakere i delegasjonen fra UD i år. Til sammenligning stilte Danmark med sin Sosialminister Karen Elleman og fire personer fra embetsverket. Ellemann holdt også et innlegg om «inclusive budgeting» på side-arrangement. Fra Sverige deltok Madeleine Harby Samuelsson, statssekretær i Sveriges Departement for barn, eldre og likestilling som holdt innlegg på et side-arrangement om deltakelse. Sverige arrangerte for øvrig to sidearrangement. Finland var også medarrangør til to side-arrangementer og deltok med statssekretær fra finske UD Pirkko Hämmäläinen og FN-ambassadør på flere arrangementer samt at den finske FN-delegasjonen organiserte en frokost for å markere Finlands ratifisering av CRPD.

Formål med deltakelsen

Atlas-alliansen er den eneste norske DPO som har Art. 32 som hovedansvarsområde, og det var følgelig flere formål med vår deltakelse: Det er viktig å følge opp Norges internasjonale forpliktelser til gjennomføring av CRPD. Likeledes prioriterer Atlas-alliansen å synliggjøre organisasjonen som en tydelig og engasjert aktør ovenfor norske myndigheter både gjennom å diskutere og spille inn til

Norges innlegg, diskusjon med myndighetene om hovedutfordringer og prioriteringer og ha en kritisk og kontraktiv dialog med norske myndighetsrepresentanter underveis. Vi bør også bidra til og følge den globale diskusjonen om CRPD, utfordringer og muligheter, særlig i forhold til Art. 32 og Art. 11.

Hovedpunkter og erfaringer fra konferansen

CRPD statspartsmøtet har utviklet seg til å bli det største og trolig det viktigste arrangementet hvor nasjoner, FNs organisasjoner, organisasjoner av funksjonshemmede og andre sivilsamfunnsorganisasjoner diskuterer funksjonshemmedes situasjon, globale menneskerettigheter og implementering av CRPD. I år deltok over 600 NGO representanter og over 70 statsparter holdt innlegg under det tre dager lange møtet.

Hovedtema for årets møte var "Implementing the 2030 development agenda for all persons with disabilities: Leaving no one behind." Følgende undertema for rundebords-møtene var

- "Eliminating poverty and inequality for all persons with disabilities"
- "Promoting the rights of persons with mental and intellectual disabilities"
- "Enhancing accessibility to information and technology and inclusive development"

At ingen skal etterlates i de nye bærekraftsmålene, var gjennomgangstema under de fleste debatter, i de fleste innlegg og på mange av side arrangementene. Dette ble løftet både som nasjonale anliggender og i det internasjonale samarbeidet.

Uken startet med et møte i IDDCs arbeidsgruppe for FN-spørsmål (UN Task Group) allerede på **søndag 12. juni**. Dette var for å koordinere IDDC representantene og diskutere hva som kom til å skje og hvordan vi ville arbeide for å påvirke.

Mandag 13. juni deltok den norske delegasjonen og representanten fra Plan Norge på FN-delegasjonens morgenmøte. I dette møtet ble det fra de norske representantenes side fortalt hvilke prioriteringer og saker de ønsket å følge særlig. Det ble gitt innspill fra Ann-Marit Sæbønes om valget av representanter til CRPD komitéen og behovet for at Norge vurderte kjønns sammensetningen og den første utviklingshemmede representanten i sin stemmegivning.

Sivilsamfunnsforumet på mandag 13. juni var organisert av IDA og tema for møtet fulgte arrangementets overordnede tema om at ingen skal etterlates i sosial, økonomisk og politisk utvikling. Norske myndigheter deltok imidlertid ikke på dette arrangementet.

Denne dagen ble det også holdt et eget arrangement i regi av Presidenten for FNs generalforsamling om gjennomføring av bærekraftsmålene, Mogens Lykketoft.

CRPD 10 år! Ble markert med en mottakelse arrangert av IDA og Australske myndigheter. Under mottakelsen ble IDAs avtroppende leder, Marianne Diamond, takket av og den nye valgte leder, Colin Alan, fra Verdens Døveunion, ble ønsket velkommen.

Tirsdag 14. juni ble det 9. statspartsmøtet åpnet av President til FNs Generalforsamling Mogens Lykketoft. Han understreket særlig at mangel på data og statistikk på funksjonshemmede var en utfordring som bidrar til usynlighet. Videre understreket han funksjonshemmede selv som endring agenter i egne samfunn og i all utvikling. Spesialrapport. Catarina Devandas understreket CRPD som rettesnor for SDG gjennomføring og at nasjonal politikk bør revideres slik at CRPD og

bærekraftsmålene virker sammen og forsterker hverandre for å få til en inkluderende utvikling. Dette er det behov for å forske mer på i følge Spesialrapportøren.

Valget til CRPD komitéen ble avholdt i starten av møtet. Det ble en stor skuffelse at kun én kvinne ble valgt inn i en komiteen på 19 medlemmer. Det viste seg at Norge stemte på åtte menn og én kvinne. Dette er uheldig siden CRPD har kjønnslikestilling som et kjerneprinsipp. Saken fikk mye oppmerksomhet i etterkant, og ble også tatt opp under lunsjmøte med Norges FN-delegasjon. Stasjonssjefen viste til UD som ansvarlig for stemmegivningen. IDAs kartlegging av kandidatenes bakgrunn, kompetanse og ambisjon for komitedeltakelse var blitt sendt UD i forkant, men ingen tydelige innspill til kandidater var blitt oversendt UD eller BLD. Så vidt sekretariatet vet, hadde heller ikke de norske DPOene spilt inn forslag til kandidater eller påpekt sammensetning på bakgrunn av kjønn og funksjonsnedsettelse. Dette er en lærdom vi bør ta med oss til neste valg om to år. Atlas-alliansen har en egen «gender-policy» som fremmer rettighetene til funksjonshemmede kvinner, og dette er også nedfelt i våre styringsdokumenter.

Norges innlegg ble endret etter møtet med de norske organisasjonene og løftet særlig viktigheten av kjønnsbalanse. Les for øvrig Norges innlegg her: <http://www.norway-un.org/Statements/Other-Statements/CRPD-Convention-on-the-Rights-of-Persons-with-Disabilities/#.V3Dohulf2Uk>

Delegasjonen fra Norge hadde et godt samarbeid og mange uformelle diskusjoner underveis samt to møter med den norske FN-delegasjonen. Dessverre var det ingen som hadde et tydelig mandat som delegasjonsleder, og det ble ikke koordinert hva delegasjonen skulle ha særlig fokus på eller bidra med under møtene. Imidlertid hadde flere i delegasjonen deltatt på møtene tidligere, og var ikke avhengig av slik ledelse, men det er jo vært å spørre seg hva hensikten med delegasjonsplass skulle være denne gangen utenom å få enkel tilgang til FN-bygningen og møter.

Norge har tatt mål av seg til å være ledende i verden på inkluderende utdanning, men arrangerte ikke noe side-arrangement, og stilte heller ikke på noe, om dette tema under møtet.

Atlas-alliansen tok opp det **humanitære charteret** for funksjonshemmede fra Verdens Humanitære Toppmøte under lunsjmøtet med den norske FN-delegasjonen. Det viste seg at dette var ukjent for staben, og vi fikk belyst viktigheten av at Norge støtter gjennomføringen av dette videre. Norske myndigheter gav dermed et spontant innlegg under et sidearrangement om CRPD Art 11, og gav sin fulle støtte til det humanitære charteret som påpeker viktigheten av konsultasjon og dialog med funksjonshemmede selv i humanitære katastrofer.

Sidearrangementer (70 arrangementer avholdt)

«Inclusive Budgeting»

Danmarks sosialminister åpnet seminaret og påpekte viktigheten av lokal myndigheters ansvar for støttetiltak for å sikre deltakelse. Hun understreket bl.a. at kun 1 av 6 funksjonshemmede i Danmark har arbeid og er i stand til å forsørge seg selv. Nå har danske DPOer og sivilsamfunn startet en «tenketank» for å utvikle partnerskap for inkluderende tiltak bl.a. i arbeidslivet. Danske myndigheter støtter også innsamling av data for å kunne planlegge mer målrettede tiltak. Danskene har utarbeidet en handlingsplan for gjennomføring av SDGene som omfatter både nasjonale og internasjonale tiltak. Innkjøpsordninger (government procurement) ble diskutert i dette møtet, og er et interessant område som det kan lønne seg å se nærmere på for DPOene.

“Situations of Risk and Humanitarian Emergencies: Article 11 in Practice”

Human Rights Watch har samlet dokumentasjon om situasjonen til funksjonshemmede i risikosituasjoner med klare anbefalinger til humanitære aktører. Les mer her:

<https://www.hrw.org/news/2016/05/19/leave-no-one-behind>

Organisasjonen *International Deaf Emergency* har engasjert seg særlig i krisen på Haiti og er særlig engasjert i kommunikasjon for døve i krisesituasjoner.

Atlas-alliansen tok opp utfordringen for funksjonshemmede flyktninger som utestenges fra kvoteordningen, men dette er ikke et tema som andre organisasjoner har engasjert seg særlig i. Pasific Disability Forum har utviklet et vurderingsskjema for DRR beredskap (assessments) og det er positivt at mange nå ser behovet for å samarbeide med DPOs om dette temaet.

Det ble også nevnt at et New Zealand har et samarbeid med IDA om å få til en sikkerhetsråds-resolusjon om funksjonshemmede i konflikt. Dette er banebrytende arbeid og bør følges med på fra vår side. For øvrig viste CBM til sitt arbeid med NFDN i Nepal om DIDRR som arbeider med tematikken i fire distrikter i Nepal.

“Outcomes of the World Humanitarian Summit for persons with disabilities and next steps” ble arrangert av Australia, Finland og IDA. Her ble særlig det humanitære charteret diskutert og betydningen av dette. Særlig understreket IDA betydningen av DPO involvering og samarbeid med humanitære aktører. Dette ble bekreftet av finske myndigheter som ønsket et nærmere samarbeid med DPOs. Inter Agency Support Group arbeider på utvikling av retningslinjer for humanitære aktører og for gjennomføring av charteret. Atlas-alliansen har tatt kontakt med UNICEF for å få vite mer om muligheten for at våre organisasjoner kan involveres i dette arbeidet.

Flere sidearrangementer handlet om ny teknologi og vi deltok på flere. Det viser seg at mange har sammenfallende planer og tanker om hvordan benytte ny teknologi for inkludering av funksjonshemmede. Derimot er det forholdsvis lite som hittil er tatt i bruk. Flere forskningsmiljøer arbeider med svært avansert teknologi særlig innen syn/hørsel hjelpemidler (eks See4Me)– noe som nok inntil videre vil være urealistisk å sette ut i livet i de fattigste landene. Det ble lagt vekt på av flere at det investeres lite i målgruppen døvblinde, og at dette bør få mer oppmerksomhet. Igjen ble innkjøpsordninger til teknologi nevnt, og da særlig FNs egne innkjøpsordninger som har begynt å anerkjenne betydningen av teknologi for sosial deltakelse.

“Unusual” employment of persons with disabilities: from words to work”

Inkluderende arbeidsliv var tema på flere arrangementer. Teknologiens betydning ble understreket av flere, men også hvordan et nært samarbeid med næringslivet og arbeidstakerorganisasjoner kan fremme **arbeidsdeltakelse**. Særlig ble en kandasisk organisasjon som samarbeider nært med næringslivet en spennende presentasjon og en helt fersk bok ble presentert av forfatteren Debra Ruh: <http://ruhglobal.com/blog/>

Andre møter

Atlas-alliansen fikk i stand møte mellom IDA og Norad. I dette møtet understreket Vladimir Cuk fra IDA behovet for å støtte bevegelsen i gjennomføringen av CRPD på bakken. Norad ble også oppfordret til å legge mer penger i UNPRPD (flergiverfondet i UNDP hvor IDA og IDDC er representert).

UNICEF ønsker et nærmere samarbeid med Atlas-alliansen om å ferdigstille the Global Book Fund for inkluderende undervisning. Arbeidet er i gang men er langt fra ferdig. UNICEF har derfor bedt om å få komme til Norge for å 1) undersøke mulighet for finansiering fra norske myndigheter og UNICEF Norge og 2) lære av norske erfaringer om teknologi for å fremme inkluderende undervisning.